

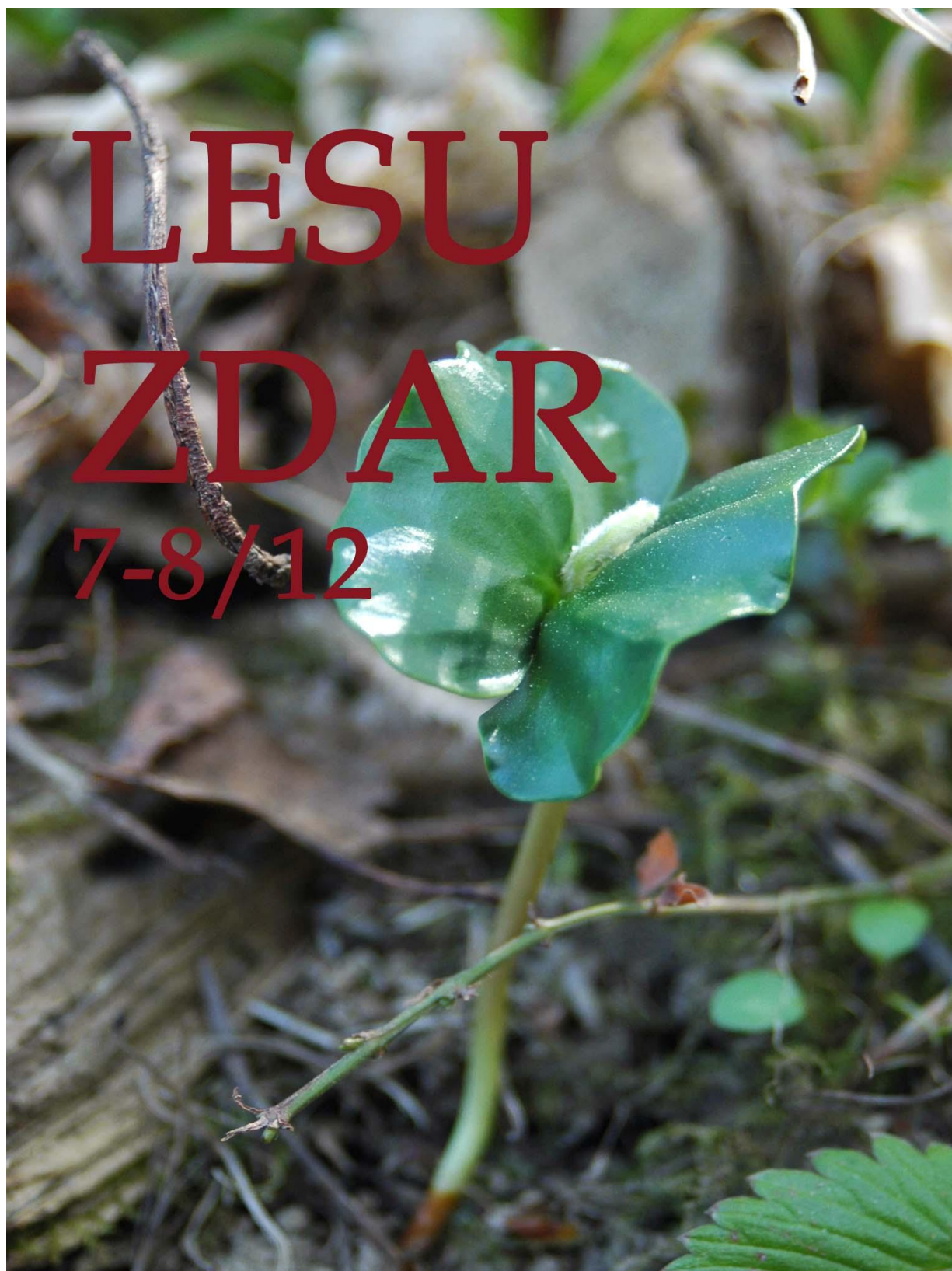

Foto-obálka: petr grepl

Léto a čas dovolených z pohledu lesníka

V období letních prázdnin a dovolených práce v lesích nekončí, i v tomto období mají lesníci napilno. Vrcholí především činnosti při ochraně na jaře obnovovaných lesních porostů.

Vyžíná se tráva, lesní byliny a keře, které brání růstu mladých lesních stromků. Velká pozornost se věnuje také poškození, které u jednoletých a dvouletých výsadeb mladých lesních porostů způsobuje brouk z čeledi nosatcovitých - klikoroh borový. Tento hmyzí škůdce žírem dospělců poškozuje kmínky jehličnatých sazenic. Samičky kladou vajíčka do kořenů jehličnatých dřevin, hlavně smrků a borovic, kde se poté vyvíjejí

larvy. Preventivními opatřeními pro zabránění škod tohoto škůdce jsou například odložení zalesnění o jeden rok tzv. ponecháním pasečného klidu jednu vegetační sezónu, nebo zvýšený podíl listnatých dřevin při výsadbě. Vzhledem k současnému způsobu hospodaření v lesích není již dnes tento hmyzí škůdce tak velkým postrachem lesního hospodáře jako dřív, kdy docházelo často k enormnímu poškození především v důsledku rozsáhlých holosečí. Přesto je důležité mít jeho výskyt neustále pod kontrolou. V případě většího výskytu tohoto hmyzího škůdce je nezbytné přistoupit k individuálnímu chemickému postřiku sazenic. V průběhu celého léta pokračuje práce lesníků v boji proti kůrovcům, především proti lýkožroutu smrkovému. Úkolem lesníka je hlavně pravidelná a pečlivá kontrola obranných a kontrolních opatření, ať již se jedná o feromonové lapače či lapáky z pokácených stromů. Každodenní činností je vyhledávání nově napadených stromů v lesních porostech a jejich včasná těžba a odvoz, které mají zabránit dokončení vývoje brouka a jeho dalšímu šíření na okolní porosty. Významným pomocníkem je leteckého monitorování problematických lokalit pro zefektivnění lokalizace výskytu.

Léto je pro většinu lidí neodmyslitelně spjata se sběrem lesních plodů, ať již jsou to borůvky, brusinky, maliny či houby. Dle lesního zákona má každý občan právo sbírat tyto plody pro vlastní spotřebu, měl by ale zároveň dodržovat další obecné zásady při pobytu v lese vyplývající z lesního zákona: například zákaz odhazování odpadků, kouření, vjezdu a stání s motorovými vozidly na lesních cestách ap. Úkolem lesníků je v tomto období dbát na dodržování těchto pravidel a usměrňovat neukázněné návštěvníky lesa především domluvou a osvětou, případně je i sankcionovat pokutou v blokovém řízení až do výše 1 000 Kč. Několik neukázněných návštěvníků lesa dokáže zanechanými pytlíky od svačiny a PET lahvemi všem ostatním zkazit a znepríjemnit pobyt v lese, protože nikdo z nás nechodí do lesa proto, aby si prohlížel černou skládku, ale za pohodou, klidem a čistým prostředím.

I v létě pokračují činnosti spojené s Programem 2020, v rámci kterého budují LČR, s. p., například sítě odpočinkových míst - přístřešků na hlavních turistických trasách, či na jiných zajímavých místech v krajině.

Ani v tomto období se nezastaví osvětová činnost lesníků, zaměřená také stále častěji na naše nejmenší prostřednictvím lesní pedagogiky, která má za úkol přijatelnou a zábavnou formou přiblížit dětem činnost lesníků, práci v lese a život v lese jako takový. Děti se s lesem seznamují prostřednictvím různých her, které mají za úkol naučit je vnímat les všemi smysly. Oblíbenou hrou je například poznávání přírodnin z pytlíčků dle hmatu a dle vůně, chození na boso po různých terénech a podobně. Děti lesníci navštěvují na letních táborech a snaží se navázat na další vědomosti a dovednosti, které malým táborníkům předávají jejich táboroví vedoucí. Téměř vždy, zvláště vyjde – li pěkné počasí, odcházejí ze setkání spokojeni jak děti, tak lesníci.

LS Štříbro

Modrá žába - zajímavost z naší přírody

Skokan ostronosý (*Rana arvalis*) je v Česku chráněný zákonem jako kriticky ohrožený druh.

Má přísnější nároky na prostředí a je citlivý na kvalitu vody. Může dosahovat délky až 8 cm, přičemž jeho skoky jsou kvůli krátkým zadním nohám malé a neobratné. Ale díky velkému nártnímu hrbolku se umí rychle zahrabat do mokré a měkké půdy. Upřednostňuje vlhké lesní stanoviště, proto se vyskytuje především na vlhkých lukách, rašelinných mokřadech mezi rybníky a také kolem lesních bažin.

V období rozmnožování přicházejí hromadně k vodě, samci se přitom ozývají kvokavými a žbluňkavými zvuky. Jsou v této době modře zbarvení, což také závisí na počasí. Intenzivnější zabarvení pak ještě získávají, je-li v období páření teplo a slunečno. Po období námluv opouštějí vodu a vracejí se zpět na souš, kde žijí po zbytek roku pod kletím, popř. v norách hlodavců. Hlavní potravou této žáby je hmyz.

Během několika dní v roce (obvykle však na přelomu března a dubna) je možno takto modře zbarvené samce skokanů ostronosých pozorovat i v tůních na některých lokalitách v lužních lesích na území Jihomoravského kraje.

Využití klestu pro výrobu energie

Donedávna jsme při obnově lesa zužitkovali zejména dříví nad 7 cm průměru a v lese zbývala spousta těžebních zbytků a klestu. Současná potřeba zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů nám otevřela nové možnosti.

Dnes na Lesní správě Ještěd realizujeme prodej 50 % objemu klestu z těžby. Tímto krokem se snažíme zefektivnit naše hospodaření a zároveň přispět k omezení znečišťování životního prostředí fosilními zdroji energie. Cílem těžby dříví je získat prodejnou dřevní hmotu a vytvořit prostor pro nový les. Doposud bylo naším úkolem produkovat dříví o síle nejméně 7cm a délce alespoň 1m. Při výrobě těchto sortimentů ale

vzniká množství odpadu. Jedná se především o větve, tzv. klest. Po provedené těžbě na ploše zůstává množství klestu, který tvoří mechanickou překážku při zalesňování. Klest je nutné z plochy odstranit pálením nebo soustředěním do řad. Při pálení klestu je les ohrožen požáry, a proto je tato technologie na ústupu. Provádí se jen výjimečně a za vhodných klimatických podmínek. Soustřeďování klestu do řad ubírá plochu pro nastávající les. Tyto činnosti se významně podílí na nákladové složce našeho hospodaření. Vyklizování ploch po těžbě LS Ještěd ročně stojí 2 až 2,5 mil. Kč.

Samozřejmě, že přítomnost klestu není na pasece jen na škodu. Ponechaný biologický materiál se v lese rozkládá a nakonec se stane součástí půdy, kterou obohatí o živiny a minerály. Při plánování využití lesní štěpky hodnotíme stanoviště a na chudých půdách klest ponecháváme pro obohacení půdních horizontů.

Státní energetická koncepce, která počítá se zvyšováním podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů, otevřela nové možnosti v efektivním využívání a obhospodařování lesa. Dnes se rozvíjí trh s lesní štěpkou jako s obnovitelným zdrojem energie, čímž se nám rozšířilo spektrum obchodovatelných položek lesního hospodářství.

V oblasti zpracování těžebních zbytků došlo k zásadnímu obratu a místo nákladů na úklid a likvidaci klestu můžeme na řadě lokalit vykázat zisk. Letos se nám daří prodat polovinu objemu vyprodukovaného klestu. Kupující nám tak nejen uklidí paseku od větví a těžebních zbytků, ale ještě dostaneme zapláceno.

V lese tak můžete spatřit monumentální hromady klestu při cestách, které tam ale nikdy nevydrží dlouho. Klest je na hromady soustřeďován z přilehlých pasek. Další zpracování se liší podle stavu klestu. Je-li klest suchý, je na místě hromad štěpkován a odvážen přímo k odběrateli. Pokud je klest ještě zelený, tedy čerstvý, svazuje se do velkých balíků, které jsou mimo les na plochách k tomu určených skladovány a štěpkují se až po doschnutí. Důvodem je, že výkupní cena se orientuje podle

výhřevnosti a tím odevzdané energie. Vliv na výkupní cenu má druh klestu (z jaké je dřeviny) a zejména jeho vlhkost, která se uvádí v procentech obsažené vody.

Při spalování štěpky se také do ovzduší uvolňují skleníkové plyny. Je třeba si uvědomit, že nový les opět CO₂ spotřebovává a ukládá jej nejen do kmene a větví, ale také do kořenů, které prakticky vždy v lese zůstávají. To znamená, že spalováním lesní štěpky v celkové bilanci nepřispíváme ke známému skleníkovému efektu.

Prodej těžebních zbytků na energetické účely je významným krokem k efektivnímu využívání obnovitelných zdrojů energie.

Text a foto: Ing. Václav Köhler

Ochrana lesa před kůrovci je v plném proudu

Jednou z priorit lesníků je provádění ochrany lesa před hmyzími škůdci. Mezi ty nejznámější druhy patří kůrovci, mezi kterými je nejrozšířenějším lýkožrout smrkový.

Lýkožrout smrkový patří mezi podkorní hmyz. Živí se lýkem, které slouží k transportu vody a živin z kořenů do koruny stromu. Zdravý smrk je v běžných podmínkách schopen lýkožrouta zavalit mízou z pryskyřičných kanálků a tím odolat jeho útoku. Proto považujeme kůrovce za druhotného škůdce, napadajícího především

stromy vyvrácené, poškozené větrem nebo sněhem, nebo stromy oslabené suchem nebo dřevokaznými houbami.

Zásadní je prevence

Pro boj s kůrovci je zásadní průběžná kontrola jejich výskytu. Pokud by totiž nebyly napadené stromy včas vyhledány, zpracovány a ošetřeny, dokáže namnožený brouk napadat okolo stojící stromy. Kůrovci se při vhodných podmínkách množí geometrickou řadou a z jednoho silně napadeného stromu se může do okolního lesa vyrojit až 40 000 nových jedinců. Proti šíření škůdce proto lesníci provádějí veškerá praxí ověřená opatření, což je jedním z předpokladů zachování zdravých lesů, které jsou pro náš kraj tak typické.

Zbraně proti kůrovcům? Lapáky a lapače

Proti kůrovcům jsou používána nejčastěji praxí osvědčené lapáky a lapače. Jak vyplývá z názvu, slouží k zachycení brouků. Pro lesníky jsou ale nepostradatelné také pro průběžnou kontrolu stavu kůrovců ve sledovaných porostech. O co se tedy vlastně jedná?

Lapač je odchytové zařízení, se kterým se můžete setkat při procházce lesem. Jedná se o plastovou bariéru sloužící k přilákání kůrovců prostřednictvím feromonové návnady. Feromony patří mezi biologicky aktivní látky, umožňující komunikaci mezi příslušníky téhož druhu hmyzu. Tohoto jevu

lesníci využívají při ochraně lesa pomocí lapačů, do nichž je umístěn feromonový odparník s agregačním účinkem. Brouk přilákaný feromonem narazí do lapače a spadne do odchytné misky, ze které pro něj není úniku.

Lapák je pokácený dospělý strom přikrytý větvemi. Vadnoucí strom vylučuje látky, které lákají brouka k napadení. Položené lapáky jsou pravidelně kontrolovány revírníkem a v případě jejich napadení dochází k jejich včasnému vytažení a odvozu z lesa, odstranění kůry nebo ošetření chemickým prostředkem tak, aby kůrovci nemohli dokončit svůj vývoj, lapák opustit a dále se rozmnožovat.

Kůrovce nelze ani přes jeho malé rozměry podceňovat. Aby brouk neměl šanci ohrozit dobrý zdravotní stav lesů v Karlovarském kraji, umístili lesníci do porostů přes 2000 feromonových lapačů a položili téměř 4000 lapáků.

Turistické stezky a prameny v oblasti Železnorudska

Šumava a její přírodní krásy již řadu let přitahují velké množství návštěvníků, a to nejenom na území národního parku, ale také v oblasti navazující. Lesní porosty v majetku státu od Kašperských Hor přes Hartmanice až po Železnou Rudu má ve své péči státní podnik Lesy České republiky, LS Železná Ruda.

Hlavní činností lesní správy Železná Ruda je samozřejmě hospodářská činnost a péče o lesní porosty na svěřeném území, ovšem nedílnou součástí péče o tento majetek je investiční výstavba, opravy, údržba lesní dopravní sítě a také zajištění cílů veřejného zájmu, tj. budování zařízení sloužících rekreaci a aktivnímu odpočinku návštěvníků. Tato oblast v jihozápadní části Šumavy je v letním období velice

vyhledávanou především pro malebnost a tajemno krásných ledovcových jezer – Černého a Čertova, rozlehlost a mohutnost masívu hor Mústek a Pancíř a mnoha míst s výhledem do krásné krajiny.

A právě problematice výstavby zařízení, jež neslouží především návštěvníkům této oblasti, se věnujeme v tomto článku. Chceme informovat, na co nového se v oblasti Železnorudska může veřejnost těšit, ale také chceme upozornit na drobná úskalí a omezení, jež z našich snah mohou pro návštěvníky této oblasti vyplynout.

Hlavní stavební akcí letošního roku v rámci péče o návštěvníky lesů v okolí Železné Rudy je bezpochyby výstavba turistických stezek v oblasti Čertova jezera. Turistické stezky jsou vedeny lesními porosty po původní nezpevněné pěšině od oblasti kolem hory Špičák, kde se současně nachází lyžařský areál a bike park a přivádějí velké množství turistů k Čertovu jezeru. Stezka zároveň prochází obtížně schůdnou, velice kamenitou částí stezky - morénou ledovcového Čertova jezera. Výsledkem je turistická stezka silně poškozená sešlapem a částečně narušená vodní erozí a zároveň nepřístupná či velice těžko přístupná pro starší a handicapované návštěvníky. Lesy České republiky

se rozhodly pro provedení úprav povrchu této stávající nebezpečné turistické stezky. Na části stezky bude provedeno přemostění drobných potůčků dřevěnými mostky, v celé délce zpevnění povrchu v šířce do 2 metrů. Po dokončení stavby bude následně provedeno osazení odpočívadel a informačních tabulí pro návštěvníky oblasti. Výstavba bude provedena v celkové délce téměř 2 kilometrů.

Vzhledem ke klimatickým podmínkám v oblasti a s ohledem na existenci Ptačí oblasti Šumava budou hlavní stavební práce prováděny v období července a srpna, jež jsou zároveň nejvíce využívaným termínem ze strany návštěvníků této oblasti. Naší snahou společně s provádějící stavební firmou bude minimalizovat vliv stavby na návštěvníky, přesto se předem omlouváme za případné dočasné komplikace v příchodu k Čertovu jezeru.

Z dalších zajímavých stavebních akcí tohoto roku bychom určitě mohli jmenovat péči o vodní zdroje v oblasti masivu hor Mústek a Pancíř. Tento lesní komplex je totiž velice významný coby obrovská zásobárna vody a prameniště třech významných řek. Svůj pramen zde má řeka Úhlava, jež následně protéká celým Plzeňským krajem a vlévá se u Plzně do Radbuzy, řeka Řezná, jež po 8 kilometrech opouští naše území a po dalších 169 kilometrech se vlévá u německého Řezna do Dunaje, a řeka Křemelná, známá především na soutoku s řekou Vydrou, čímž vzniká řeka Otava.

A právě péči o tyto prameny si vzala lesní správa za své. V roce 2011 byl upraven přístup a bezprostřední okolí pramene Úhlavy, navíc doplněn přístřeškem pro možný odpočinek. Pramen Úhlavy se nachází pod lesní cestou vedoucí ze Špičáku přes Mústek na Prenet. Pramen Řezné, řeky známé a významné především v sousedním Německu, se nachází na úpatí hory Pancíř nad lesní cestou od Špičáku na Gerlovu Huť. Úprava tohoto pramene a přístupové cesty k němu bude provedena v letošním roce tak, aby každý z návštěvníků oblasti mohl i toto prameniště další významné řeky shlédnout na vlastní oči.

Obnovení pastvy skotu na horských loukách u Švýcárny

Správa CHKO Jeseníky přistoupila v roce 2012 k realizaci záměru „Obnovení pastvy v lokalitě Švýcárna“ na „loukách“ v okolí turistické chaty Švýcárny, které jsou součástí národní přírodní rezervace (NPR) Praděd, a to v souladu s platným „Plánem péče o NPR Praděd na období 2006-2015“.

Pozemky v okolí horské chaty Švýcárny, na kterých je realizována obnovená pastva skotu, jsou v majetku České republiky s právem hospodařit pro LČR s. p., LS Loučná nad Desnou. Jedná se o pozemky určené k plnění funkcí lesa, které jsou v platném Lesním

hospodářském plánu pro LHC Loučná nad Desnou zařazeny jako bezlesí v kategorii lesa ochranného. Pastva skotu na pastevních plochách P1 (louka nad Švýcárnou) a P2 (louka pod Švýcárnou)

v celkovém rozsahu 3,0227 ha v k. ú. Kouty nad Desnou je realizována na základě rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje o dočasném odnětí těchto pozemků plnění funkcí lesa v období od 1. 7. 2012 do 15. 10. 2012.

Projekt „Obnovení pastvy skotu v lokalitě Švýcárna“ realizuje za podpory Správy CHKO Jeseníky pan Václav Merta - farmář z nedalekých Vernířovic, který je majitelem malého stáda skotského náhorního skotu „Highland cattle“, který je pro svůj původ odvozený od keltského dobytka oblasti severozápadní Skotské vysočiny velmi vhodný pro pastvu na této vysokohorské lokalitě.

Historie využívání jesenických horských luk je velmi dlouhá, s pastvou dobytka a sklizením sena se v nejvyšších polohách Jeseníků začalo již na přelomu 17. a 18. století. Louky u Švýcárny byly k pastvě vhodné, protože byly dobře přístupné z Česnekového dolu a nacházel se zde bohatý zdroj vody. Už na mapě Losinského panství z roku 1736 je pod Malým Dědem na místě dnešní Švýcárny vyznačen tzv. Knoblochhaus (Česnekový dům), který v té době sloužil jako obydlí pro pastevece. V roce 1802 kupují Losinské panství od Žerotínů Lichtensteinové, kteří se rozhodli zvýšit výnosy z horských luk tím, že zde začali používat stejné metody jako v alpách. Budují zde nové salaše, a tak byla na místě tehdy již opuštěného Česnekového domu v roce 1829 vybudována nová salaš, jejíž vedení bylo svěřeno švýcaru Johannu Aegerterovi – po jeho rodišti pak dostala salaš své jméno – Švýcárna. Velmi brzy ji začali vyhledávat první turisté a salaš se s rozvíjejícím turistickým ruchem začala stále více orientovat na poskytování služeb návštěvníkům hor tak, že se z ní stala horská chata „Švýcárna“, která turistům slouží dodnes. V okolí Švýcárny se skot pásal ještě v první polovině minulého století (zhruba do konce 2. světové války), poté byla pastva a travení definitivně ukončeno.

Pastva na horských loukách měla významný vliv na druhové složení vegetace. Po ukončení hospodaření začalo postupně docházet k poklesu druhové diverzity rostlin i na ně vázaných živočichů – především bezobratlých. Obnovení pastvy na horských loukách v okolí Švýcárny by tedy mělo vést k potlačení negativních projevů probíhající sukcese po ukončení hospodaření a ke zvýšení druhové diverzity rostlin a bezobratlých živočichů. Praktické zkušenosti s pastvou v okolí Švýcárny a vyhodnocení jejich dopadů na přírodní prostředí budou sloužit jako jeden z podkladů k úvahám o případném obnovení extenzivního hospodaření i v jiných částech CHKO Jeseníky, které byly v minulosti pastvou a travením ovlivněny.

Ing. Hana Báčová

Lávka na Velešín

V pátek 3. 8. 2012 byla slavnostně otevřena dřevěná lávka, která zpřístupní zříceniny hradu Velešín.

Investorem stavby byly Lesy České republiky, s. p., lesní správa Český Krumlov v rámci Programu 2020.

Hrad byl od vybudování vodního díla Římov v roce 1976 oficiálně veřejnosti nepřístupný. Prvním krokem sdružení Hradů na Malši tedy bylo v roce 2004 oslovit zainteresované subjekty, což bylo město Velešín, obec Svätý Jan nad Malší, Lesy České republiky, s. p., a Povodí

Vltavy, s. p. Na tomto místě patří zcela mimořádný dík místostarostovi města Velešín Jiřímu Růžičkovi, který má díky své trpělivosti a ochotě hledat kompromisy hlavní podíl na tom, že byl hrad Velešín v roce 2007 oficiálně zpřístupněn.

Od tohoto okamžiku začalo sdružení Hradů na Malši vyvíjet intenzivní činnost směřující k záchraně hradu. Nutno při této snaze vyzdvihnout vzornou spolupráci a zájem, jak zástupců Lesu České republiky, s. p., Lesní správy Český Krumlov, tak i vedení i občanů města Velešín, kteří stále cítí sounáležitost s hradem, přesto, že leží na opačném břehu přehrady a přístup k němu mají dost komplikovaný.

26. prosince se každoročně na hradě uskutečňuje setkání příznivců a přátel hradu. V roce 2008, po 32 letech od výzkumu Velešína A. Hejnou, proběhl v prostoru Velké věže hradu záchranný archeologický výzkum pod vedením prof. Tomáše Durdíka z Archeologického ústavu AV ČR, který pokračoval úspěšně provedenou konzervací zdiva věže. V roce 2007 byly instalovány dva informační panely, jedno odpočinkové místo pro návštěvníky. V roce 2011 bylo započato s výstavbou dřevěné lávky, vedoucí přes hradní příkop. Délka lávky je 37 m, výška nad nejnižším bodem hradního příkopu je téměř 8 m. Průchozí šířka 1,70 m. Investorem stavby za 95 000 Kč byly Lesy České republiky, s. p., lesní správa Český Krumlov v rámci Programu 2020. Zástupci Sdružení Hradů na Malši i Lesy České republiky, s. p. doufají, že se z Velešína stalo příjemné místo, které budou lidé rádi navštěvovat.

Historie

K původně velkolepému a dominantnímu hradu Velešínu, který z počátku náležel k základním oporám královské moci a poté k největším hradům šlechtickým, se osud nezachoval příliš milosrdně a velkoryse. Dnes toto kdysi hrdé sídlo představuje názorný příklad pomíjivosti slávy tohoto světa.

Pro stavbu hradu bylo zvoleno skalnaté staveniště tvořené úzkým krčkem meandru řeky Malše nad jejím pravým břehem. Dnešní krajinná scenérie je výrazně změněna stavbou a napuštěním vodního díla Římov.

Hrad založil v blíže neznámé době král, od něž ho, snad v souvislosti se založením města České Budějovice, získal Čech z Budovic, připomínaný roku 1266. Z jeho rukou zřejmě hrad přešel do držby

Beneše Pyšného, předka pánů z Michalovic. Za Přemysla Otakara II. se cestou revindikace Velešín vrátil opět do královských rukou. Za Václava II. ho roku 1283 získali zpět páni z Michalovic. V jejich majetku zůstal až do roku 1387. V roce 1361 se na hradě připomíná existence kaple. Na podzim zmíněného roku 1387 hrad koupil Oldřich z Rožmberka. Hrad byl v té době královským manstvem. Z toho jej propustil až Václav IV. v roce 1391. V roce 1401 je na hradě výslovně uvedena existence zdvihacích mostů, spouštěných na provaze. V roce 1423, kdy měl být zrazen Janu Žižkovi, máme na hradě doloženu existenci starého mostu a nějaké díry při něm. Husitské války se hradu přímo nedotkly.

Smlouva z roku 1476 zaznamenává, že velešínský purkrabí měl na hradě k dispozici kromě sebe ještě jednoho jízdního a osm střelců. Na údržbu hradu mu bylo placeno ročně 50 kop grošů. Rožmberkové hrad drželi přes sto let. Po roce 1487, v němž byl mimo jiné prodán hradský dvůr, a zmiňují se rybníčky, z nichž se na hrad vedla zřejmě vodovodem voda, byl pro náročnost údržby opuštěn a jako pustý se poprvé připomíná k roku 1541.

Velmi rozměrná hradní dispozice byla čtyřdílná. Přístupová komunikace k ní přicházela po horní ploše klesající ostrožny od jihovýchodu. Příchozí nejprve po mostě nejasné podoby přes obloukovitě vedený příkop vstoupil od jihovýchodu do rozměrného předhradí. Přes velmi rozměrný a hluboký příkop se dále vcházelo branou v jihovýchodním nároží do čelní, přihrádkovité části vlastního hradu. Dominantu dlouhého, protáhlého vnitřního hradu představovala mohutná okrouhlá věž, vystavěná na jeho nejvyšším čelním místě. Ve svahu níže pod ní obíhal částečně dochovaný parkán, do něhož zřejmě kulisovou branou ústila vstupní komunikace, která pak z jižní strany pokračovala až na nádvoří jádra. Jeho východní část lemovala velmi torsálně dochovaná, nejspíše palácová budova, k jejíž nádvoří stěně podélně přiléhala podélná jednolodní kaple s protáhle polookrouhlou apsidou, odkrytá archeologickým výzkumem včetně zbytků freskové výmalby. Jihozápadní plocha nádvoří této části hradu byla podstatně rozsáhlejší, než nyní. Současný stav je výsledkem zřícení většiny průběhu ve svahu založené obvodové hradby a následného vysypání rozměrné kapsy zásypu za ní. I tuto část hradu zřejmě obíhal parkán.

Níže pod ní leží plošně podstatně menší zadní část hradu. V její vnitřní ploše registrujeme jámovitou prohlubeň, v níž archeologický výzkum nezachytil žádné stopy zástavby. Plánek A. Sedláčka zde na jihu zaznamenával polookrouhlou baštu. Západní opevnění hradu představují dva příkopy, oddělené valem.

Nejkomplikovanějším a nejvíce otázek kladoucím objektem hradního jádra je dnes kaple, která vykazuje podivuhodný půdorys s četnými nepravidelnostmi. Je velmi drobnou protáhlou podélnou svatyní o šířce interiéru lodi pouhé 3,15 metru se stěnami proměnlivé síly a s polookrouhlou protáhlou ne zcela pravidelnou apsidou. Dochované zdi kaple byly pokryty poměrně kvalitní omítkou, na které se částečně dochovala značně primitivní až rustikální freska. Tvořila ji šachovnicová, liniemi vymezená pole, v nichž se ve středu volně nacházely zoomorfní motivy. A. Hejna ve své nálezové zprávě hovoří o ptákově, rakovi a drakovi. Na fotografiích je dobře patrný ptáček a v poli pod ním vějířovitý ocas, který by jistě mohl náležet rakovi, spíše však působí dojmem ryby. Kaple patří k nejstarším známým

kaplím na královských hradech a zároveň k nepočetným stavbám svého druhu, které byly ještě postaveny v pozdně románském slohu.

Velešín zjevně patří do nejstaršího horizontu královských kamenných hradů, které v první polovině 13. století vznikaly od konce vlády Přemysla Otakara I. především za vlády Václava I. Dokládá to i zmíněná pozdně románská hradní kaple. Hrad náležel do základní sítě panovnických mocenských opor, čemuž dobře odpovídají i jeho dimenze a výstavnost. Velkým úkolem do budoucna je provedení záchranného výzkumu a konzervace románské královské kaple hradu, jedné z mála v českých zemích.

Použité zdroje: www.hradynamalsi.cz, Durdík, T. Zříceniny hradů, tvrzí a zámků

Lesníci z Kladské podporují rozvoj ptactva zdejších lesů

Rozsáhlé a hluboké lesy náhorních plošin Slavkovského lesa obývají mnohé druhy z živočišné říše. Výraznou a podstatnou část z nich tvoří ptáci zdejších lesů, hájů i luk, a lesníci pečují o zlepšení jejich hnízdních možností.

Ptáci spolu s hmyzem představují pestrou směsici živočišných druhů, kterým se podařilo podmanit si vzdušný prostor zdejší krajiny. S příchodem jarního období, kdy vláda zimy již nadobro skončila, se do zdejších lesů navracejí mnohé ptačí druhy, aby zde založily nové pokolení a vyvedly mláďata. Společně se zde přezimujícími ptačími druhy vytvoří společnou rodinu, čítající více jak 40 druhů.

Mnohé zde žijící ptačí druhy se výraznou měrou podílí na uchování optimálního zdravotního stavu místních lesů. Ke své obživě sbírají larvy hmyzu, vajíčka škůdců, vlastní drobný hmyz, housenky škodlivých motýlů, semena rostlin a plody trav, keřů a stromů. Podílí se tak na udržení rovnovážného stavu ve zdejších lesích, kdy škůdci lesů jsou udržováni v takovém množství a stavu, že nedochází jejich činností k zásadnímu narušení a poškození zdejších lesů.

Za posledních 200 let došlo k výrazné obměně druhového složení zdejších lesů. Původní smíšené lesy s výrazným podílem listnatých stromů se postupně přeměnily na převažující jednolitě jehličnaté monokultury s dominancí smrkových a borových porostů. Absence většího podílu starších listnatých stromů podstatně omezila hnízdní možnosti zdejšího ptactva. Přirozené dutiny, škvíry a rozpadající se kmeny jsou v jehličnatých lesích v mnohem menší míře, nežli by bylo pro zdejší ptactvo optimální a potřebné.

Pracovníci Lesního závodu Kladská se snaží tento stav ve prospěch ptactva zlepšit. Uvědomují si přínos ptáků pro zdejší lesy a napomáhají jim instalováním ptačích budek, které částečně mohou nahradit chybějící přirozeně vzniklé úkryty, vhodné pro zahnízdění a vyvedení mláďat.

Lesníci mají přehled o jednotlivých ptačích druzích ve zdejších lesích, znají jejich potřeby, místa výskytu a přibližné početní stavy. Zvláště se zaměřují na druhy vzácné a méně časté. K nim patří

především sovy a holuby. Noční sovy zdejších lesů, jako jsou sýc rousný, sýček obecný, kulíšek nejmenší a pušтік obecný, odlovem myšovitých hlodavců snižují ztráty a poškození nově vysázených stromků, kdy hlodavci mnohdy překoušou kořeny a způsobí uhynutí vlastních sazenic.

Z větších ptačích druhů to jsou holub hřivnáč a holub doupňák. K menším druhům lze připočít například sýkory modřinky, parukářky, babky a koňadry. K dalším drobným pěvcům zdejších lesů patří šoupálci, pěnkavy. Okraje lesů obývá brhlík lesní, čížek lesní, rehek domácí a zahradní, konipas bílý a luční, a jeden z našich nejmenších ptáčků, králíček obecný. Z datlovitých ptáků, jsou nejčastěji k zahlédnutí datel černý, žluna zelená, strakapoud velký, prostřední a malý. Mezi nejvzácnější patří i v posledních letech se objevující datlík tříprstý.

Ti všichni potřebují ke svému hnízdění přirozené úkryty a v případě jejich nedostatku využívají budky rozvěšené našimi lesníky. Rozvěšované budky mají různé tvary a velikosti, které odpovídají potřebám jednotlivých ptačích druhů. Největší z nich jsou určeny pro holuby a sovy. Jsou vyvěšovány podél lesních cest a průseků do větších výšek. Pro menší druhy jsou určeny typy budek nazvaných sýkorník, rehkovník a šoupálek. Při vyvěšování lesníci upřednostňují místa na okrajích mladších smrkových porostů, kde chybí vhodné přirozené dutiny. Budky umísťují ve vzdálenostech mezi sebou od 70 do 100 metrů. Při rozmísťování budek pro sovy a holuby, spolupracují zaměstnanci Lesního závodu Kladská s ornitology CHKO Slavkovský les, kteří jsou nápomocni jak při výběru nejvhodnějších míst, tak při vlastním vyvěšování a následné kontrole obsazenosti jednotlivých budek.

V posledních dvou letech byly takto rozvěšeny budky především v okolí osady Kladská, kolem Pramenů, Lazů a bývalé Čisté. Dále v přírodních rezervacích Vlček a Mokřady pod Vlčkem, podél plavebního kanálu Dlouhá stoka a v břehových porostech Velké Libavy na polesí Kostelní Bříza. Celkem vyvěsili lesníci Lesního závodu Kladská bezmála 500 budek, z nichž pro nejvzácněji se vyskytující sovy a holuby bylo 120 kusů.

Zároveň s budkami pro ptačí osídlence jsou v malé míře rozmístěny na vhodných místech i úkryty pro netopýry. Celkem dosud těchto úkrytů pro netopýry vyvěsili lesníci 20 kusů, převážně v nejbližším okolí Kladské nedaleko vodních ploch a potoků.

Tyto aktivity jsou prováděny v rámci Programu 2020, který podnik Lesů České republiky, s.p., vytvořil právě pro tyto účely, jako mimoprodukční přínos lesů pro širokou veřejnost a návštěvníky lesů.

Školáci z Lázní Kynžvart na cestě za poznáním historie svého kraje a tajemstvím lesů v okolí Kladské

Jako každoročně, tak i letos lesní pedagogové z lesního závodu Kladská uskutečnili exkurzi se žáky Základní školy v lázních Kynžvart, zaměřenou tentokrát na historii zdejšího kraje, vztahující se k místním lesům obhospodařovaným Lesy České republiky, s. p.

Dvoudenní exkurze připadla tentokrát na žáky 7. třídy místní Základní školy. První den se žáci se svoji třídní učitelkou v doprovodu lesního pedagoga z Lesního závodu Kladská přemístili do Mariánských Lázní, kde měli za úkol nalézt ojedinělé stromy zdejšího parku - jinany dvoulaločné. Pracovali s mapou, busolou, určovali si sami postup další cesty. Zpestřením jejich počáteční trasy bylo

luštění šifry na Goethově náměstí, hledání soch významných osobností Mariánsko-lázeňska a pomníků vztahujících se k historii zdejších lázní. Dozvěděli se základní informace o založení

Mariánských Lázní a o počátcích zdejšího lázeňství.

V geologickém parku se seznámili se základními horninami typickými pro místo jejich bydliště a poznávali pestrost zdejších lesů. Určovali formou hry lesní dřeviny a rostliny. Poznávali mimoprodukční funkce zdejších lesů s důrazem na ochranu vod a minerálních pramenů.

Pomalým pěším pochodem se přesouvali od

jednoho stanoviště k druhému. Na každém stanovišti plnili úkoly spojené se zdejšími lesy a jejich historií. Jedním ze stanovišť byl i bývalý Mariánský dvůr, kde poznali místo prvního vzletu jednoplošníku Blériot, který v roce 1912 před zraky místních lázeňských hostů, pilotoval ruský pilot Slavoros. Poznávali léčivé byliny, jejich účinky a léčivé části dřevin. Vyzkoušeli si myslivecká zařízení, jako je kazatelna, seznámili se s principem lizu a samosypného krmítka.

Na místě Rájovské hájenky si připomněli osudy místních lidí z Druhé světové války, kdy ve zdejších lesích byli školeni záškodníci pro poválečnou činnost v Sovětském svazu. Na Farské kyselce ochutnali jeden z lesních minerálních, silně železitých pramenů, vyvěrající pod krytým dřevěným altánem. Na Vlčí hoře si připomněli historii lázeňství a zdejších výletních kaváren postavených osamoceně v místních lesích. Poznali borové lesy na hadcových skalkách a seznámili se zdejší vzácnou květenou. Nejvíce je zaujala hasivka orličí, jedna z největších kapradin střední Evropy. Drobné bloudění několika skupin při hledání Nimrodského ringvalu bylo veselým zpestřením tohoto putování po zdejších lesích.

Den byl zakončen na chatě Rotta, kde při záři praskajících polen byly probírány zážitky z dnešního dne. Před nástupem tmy si děti zahrály s doprovodem několik zábavných her, prověřujících jejich zručnost, pozornost a obratnost. Noc strávená v lovecké chatě uprostřed hlubokých lesů (někteří spali pod vlastními stany) měla pro mnohé nádech dobrodružství, popisovaných v příbězích dětských knih a románů.

Druhý den se žáci v doprovodu lesního pedagoga podívali na okraj zdejšího rašeliniště, kde měli možnost spatřit nápravu škod způsobených nešetrným odvodněním v předválečné době. Hrázky přehrazující hluboké příkopy, jejich stavba a funkčnost byly podrobně zkoumány samotnými dětmi. Dotazy, týkající se problematiky lesů na rašeliništích, byly příjemným překvapením a ukazovaly na zájem dětí o danou problematiku. Při cestě zpět z rašeliniště byly dětem ukázány budky (úkryt) pro netopýry. Pro všechny to byl zcela nevšední zážitek, s kterým se ještě nikde nesetkaly. Na konec putování a poznávání lesů si žáci prohlédli myslivecké políčko s pozorovací kazatelnou a byly jim vysvětleny základní věci týkající se zdejší zvěře a lovu.

V popoledních hodinách se všichni účastníci putovního výletu přemístili nazpět do Lázní Kynžvart. Odměnou pro nejšikovnější z nich, bude podzimní výlet do obory Studánka, kde budou mít možnost

za doprovodu lesního pedagoga z lesního závodu Kladská pozorovat daňčí a mufloní zvěř ve volné přírodě.

Podpora unikátní květeny lesníky z Kladské

Na území spravovaném Lesním závodem Kladská najdete mnoho vzácných druhů rostlin, jako na jediném místě na světě tu například naleznete rožec kuříčkolistý. Aby tomu tak bylo i nadále, je třeba starostlivé péče.

K lesům obhospodařovaným Lesním závodem Kladská patří i pás lesů rozprostírající se severně od Mariánských Lázní, přes Prameny, obec Mnichov až k Bečovu nad Teplou. Na mnohých místech lesních porostů, vystupují nad povrch skalní výchozy, tvořené převážně horninou hadcem.

Hadcové podloží je typické svým zvýšeným obsahem hořčíku, těžkých kovů a naopak

minimem vápníků potřebného pro růst rostlin. Vlastní název horniny je odvozen od šedo zeleného zbarvení s tmavými žilkami, které vytváří na povrchu horniny obrazce připomínající hadí kůži. Na takto pro růst nepříznivém specifickém podloží rostou převážně borové porosty, které se dokáží nejlépe přizpůsobit zdejší podmínkám.

Pro hadcové skalky a výchozy je typická vzácná květena vázaná na zdejší podmínky. V štěrbinách skal lze spatřit dvě vzácné kapradiny, sleziník hadcový a sleziník nepravý. Dalšími druhy vzácné květeny, které se během dlouhých věků adaptovaly na zdejší podmínky, jsou zimostrázek alpský, vřesovec plet'ový a největší u nás rostoucí kapradina - hasivka orličí. Nejvzácnější z nich je ale rožec kuříčkolistý, který mimo hadcové bory ve Slavkovském lese, nelze najít nikde jinde na světě.

Původní rozvolněné borové porosty, rostoucí na skalních hadcových výchozech, jsou v posledních desetiletích pomalu zarůstány nálety smrku, jeřábu a břízy. Tyto dřeviny svým opadem listů a jehličí podstatně mění chemické složení povrchové vrstvy půd, v které jsou zakořeněny zdejší vzácné rostlinné druhy. Půdy se stávají bohatšími na živiny a umožňují růst a nástup jiných rostlin, které svoji agresivitou pomalu vytlačují zdejší vzácné druhy.

Jedním z řešení, jak zachránit zdejší vzácnou květenu, je úprava druhového složení dřevin, rostoucích na zdejších hadcových skalkách. Náletové dřeviny, jako jsou smrky, břízy a jeřáby, jsou vykáceny. Veškerá vykácená hmota je odstraněna mimo vlastní skalky a jejich nejbližší okolí. Eliminací opadu těchto dřevin se opětovně změní chemismus povrchové vrstvy půd ve prospěch zdejší vzácné květeny, která se může opětovně zdárně rozvíjet.

Lesníci Lesního závodu Kladská, ve spolupráci s botanickými odborníky Správy CHKO Slavkovský les, vyznačí na nejvíce inkriminovaných místech stromy potřebné k odstranění. Poté co nejšetrnějšími metodami provádějí vlastní pokácení dřevin a jejich odstranění. Nejvíce k této činnosti využívají ruční

kácení pomocí motorových pil a k odtažení pokácených stromů koňského potahu, případně železného koně. Úklid větví, jehličí a listí je prováděn ručně. Prioritou všech prací je maximální šetrnost k zdejším vzácným rostlinným druhům a přírodě. Práce jsou prováděny zodpovědnými pracovníky pod dohledem lesníků Lesního závodu a odborníků z CHKO Slavkovský les. Pečlivost, důslednost a opatrnost, převažují nad rychlostí a plněním výkonových norem. Na finančním zajištění těchto prací se výraznou měrou podílí Správa CHKO Slavkovský les.

V posledních letech byly práce tohoto typu provedeny v přírodní rezervaci Vlček, národní přírodní rezervaci Pluhův bor a přírodní památce Dominova skalka.

Návštěvníci zdejších lesů mohou opětovně vnímat krásu zdejší vzácné květeny jako naši předci v dobách let minulých. Růžově zbarvené květy vřesovců, kvetoucí v časném jarním období, působí v kombinaci se zelenými kapradinkami, vyčnívajícími svými prvními lístky ze skalních štěrbin, jako osvěžující balzám na naše duše po přestálém ponurém zimním období.

Lužní les se bez vody neobejde

Lužní les nedaleko Břeclavi je protkán sítí vodních kanálů, kterými je do něj přiváděna voda. Letos v červenci byl dokončen vodohospodářský projekt, který zlepšil funkci tohoto revitalizačního systému, vybrané kanály byly pročištěny a byly vytvořeny nové propustky a stavidla.

Vydáte-li se lužním lesem z Lednice od Janohradu směrem do Břeclavi, zaujme vás značné množství vodních kanálů. Mají velký význam pro celý ekosystém lužního lesa. Jako tepny v lidském těle do něj přivádí životodárnou vodu, bez které by nemohl existovat. V minulosti zaplavovaly časté povodně přilehlý lužní les a zdejší kanály sloužily spíše k odvedení vody zpět do řeky.

V roce 1972 byl tok řeky Dyje napřímen a ohrázován a pravidelné záplavy v těchto lesích ustaly. Následoval však pokles hladiny podzemní vody, mnohé tůně a ramena vyschly, čímž zanikly biotopy pro mnohé druhy rostlin a živočichů. Změna ve vodním režimu se projevila i v lese, starší stromy se už nedokázaly přizpůsobit a zejména v letních měsících trpěly nedostatkem vody. Místní lesníci si byli vědomi prosychání lesních porostů, a proto v letech 1991-1996 zrealizovali revitalizační projekty, které měly za cíl přivést vodu zpět do lužního lesa. Postupně byly obnoveny staré vodní kanály a některé byly vytvořeny nově. Vybudovaly se stavidla a propustky, kterými lze zvýšit hladinu vody v kanálech nebo odklonit proud do jiné větve a tím ji zavodnit. Celková délka zavodňovacích kanálů činila 21,6 km. Voda byla do této soustavy přivedena ze Staré a Zámecké Dyje. S odstupem času již můžeme zhodnotit, že tato revitalizace byla úspěšná a lužní charakter zdejších lesů se podařilo zachovat. Další takovéto projekty byly v té době potom provedeny i v lužních lesích na Břeclavsku.

V roce 2010 připravil Lesní závod Židlochovice vodohospodářský projekt s názvem „Optimalizace vodního režimu systémů vodních kanálů jižní části Kančí obory“, jehož cílem bylo také zlepšení funkčnosti celého systému. Na základě místní znalosti byly vybrány lokality pro obnovu nefunkčních stavidel či propustků se stavidly a některé úseky kanálů byly navrženy k pročištění. Ve spolupráci s pracovníky Agentury ochrany přírody a krajiny ČR byly vybrány i dvě zazeměné periodické tůně k prohloubení. Po úspěšné projekční přípravě podaly Lesy ČR žádost o poskytnutí podpory na realizaci projektu z fondů Evropské unie, která byla akceptována.

Samotný projekt započal v září 2011 zemními pracemi a na jaře 2012 pokračovaly práce na stavebních objektech. V červenci letošního roku byl celý projekt úspěšně dokončen a v současné době je ještě dokončována jeho administrace.

K této realizaci byly využity finanční prostředky z Operačního programu Životní prostředí, oblast podpory 6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny (Evropský fond pro regionální rozvoj / Fond soudržnosti). Celkové náklady projektu činily 2,4 miliónu korun.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že tento systém je nyní nastaven optimálně, je zde jeden biologický faktor, který velmi ovlivňuje vodní režim tohoto území, a tím je bobr evropský. Bobr je schopen budovat hráze, které dlouhodobě zvýší hladinu vody nad hrázi, kde může v důsledku dlouhodobého zaplavení lesní porost odumírat. Některé hráze, ale naopak zabraňují dostatečnému průtoku vody a té se pak nedostává v nižších úsecích kanálů. Jelikož je bobr evropský zvláště chráněný druh živočicha, nelze aktuálně problémy jím způsobené efektivně řešit.

Funkční systém vodních kanálů je cílem nejen lesníků kvůli dobrému růstu lesa, ale je zásadní i pro ochranu přírody tohoto území. Především v jarním období je možno v zavodněných tůních najít mnoho druhů obojživelníků nebo i vzácné korýše - žábronožky sněžní či listonohy jarní. Možnost manipulace s vodou pomocí stavidel umožňuje v případě předčasného vysychání jejich zvodnění tak, aby mohly tyto na vodu vázané druhy dokončit svůj vývoj.

Pomáháme při obnově starých solitérních dubů

Lesy ČR provedly v části luk v blízkosti Pohanska v oboře Soutok na Břeclavsku výsadbu nových mladých dubových stromků. Staré mohutné duby rostoucí jednotlivě na loukách v oblasti soutoku řek

Dyje s Moravou je třeba včas nahradit, aby tento významný fenomén zdejší lužní krajiny zcela nezanikl.

Na rozsáhlých nivních loukách za Břeclaví směrem k soutoku Dyje s Moravou se dodnes nachází mnoho samostatně stojících dubů letních. Tyto stromy vytvářejí charakteristický ráz zdejší lužní krajiny. Solitérní duby mají velký význam i pro řadu ptáků a dalších druhů

živočichů. S oblibou v jejich korunách hnízdí čápi bílí, na kmenech nachází potravu hmyzožraví ptáci

a na suchých větvích často odpočívají draví ptáci. Velký význam mají duby i pro některé druhy vzácného hmyzu. Pod kůrou osluněných kmenů dubů se vyvíjí larvy našeho největšího tesaříka obrovského, z dalších druhů brouků zde můžeme nalézt roháče obecného, páchníka hnědého, některé druhy krasců a mnoho dalších.

Původ těchto starých stromů zřejmě souvisí s dřívější pastvou dobytka na zdejších loukách. Mohutné koruny stromů jim poskytovaly stín a opadávající žaludy sloužily jako potrava. Později byly také žaludy sbírány pro potřebu lesních školek.

O dubech se říká: „Dub tři sta let roste a tři sta let umírá“. Většina zdejších stromových velikánů má již své nejlepší roky za sebou, jejich věk je odhadován právě na 300 let. Projekt obnovy solitérních dubů Lesy ČR připravily v roce 2008 pod názvem: „Obnova solitérních dubů v oblasti Soutoku“. Mladé duby bychom na zdejších loukách hledali marně, semenáčky dubu nemají možnost konkurovat vysoké trávě, byly by poškozovány zvěří a při sklizni luk by mohly být posečeny. Aby však i v budoucnu na zdejších loukách rostly, museli jsme jim pomoci. V oboře byly postaveny malé oplocenky, které chrání mladé doučky před zvěří. Do těchto oplocenek bylo vysazeno 16 sazenic dubu letního, z nichž bude vybrán jeden nejkvalitnější dub, ze kterého v budoucnu vyrostе nový solitérní strom. Projekt byl financován ze zdrojů Evropské unie z Operačního programu Životní prostředí. První výsadby byly provedeny na podzim roku 2009, další pak na jaře roku 2010.

Nejmohutnějším stromem – nekorunovaným „králem Soutoku“ v místní oboře na Břeclavsku je právě dub letní. Má obvod kmene 806 cm a dosahuje výšky 27 m. Je k vidění nedaleko archeologické stanice směrem na Pohansko, z jeho koruny dnes zbývá méně větví. Nedaleko něj se již však nachází malá oplocenka s mladými doučky, které jej v budoucnu bezesporu nahradí.

Rekonstrukce hřebenové cesty Pustevny-Radhošť

Oblast Pustevny a Radhoště je jedno z nejnavštěvovanějších turistických a rekreačních míst v Beskydech vzhledem ke snadné dostupnosti a atraktivnosti. Lesní správa Rožnov pod Radhoštěm připravuje rekonstrukci hřebenové cesty Pustevny-Radhošť v rámci Programu 2020.

Každoročně v letních a zimních měsících, a po zbytek roku především o víkendech, dochází k abnormálnímu zvýšení počtu návštěvníků, kteří se pohybují v neomezené šíři po hlavním hřebeni. Současný stav hřebenové cesty není přizpůsoben tomuto tlaku. Výstavba vysílače pod vrcholem Radhoště v minulosti a pokračující nárůst turistického a rekreačního ruchu včetně cykloturistiky, zásobování horského hotelu apod.

způsobují poškozování hřebene. Extrémní zatížení horské cesty narušuje přírodní terén a vede k neustálému rozšiřování devastace vegetačního krytu včetně obnažení skalního podkladu. Navrhované stavební úpravy proto řeší zpevnění povrchu a regulaci provozu na hřebenu Radhoště.

Rekonstrukcí cesty nebude docházet k dalšímu poškozování vegetačního krytu podél stávající cesty. Bude stabilizována hřebenová část a po následné biologické rekultivaci bude obnoven vegetační kryt. Projekt řeší rekonstrukci stávající lesní cesty v délce 3 755 metrů. V současné době tvoří těleso cesty pět druhů povrchů: částečně skalnatý podklad s vystupujícími kameny, dále zemní pískový nebo šterkový povrch, asfaltová vozovka nebo panely. Navrhovaná stavba řeší úpravu skalnatého povrchu v přírodním provedení odfrézovanou zeminou v délce cca 2 500 m, úpravu úseku cesty vibrovaným šterkem od frézy v předpokládané délce 240 m, úpravu a změnu stávající panelové cesty na vozovku s asfaltovým krytem a úpravu stávající asfaltové vozovky doplněním krytu s asfaltobetonu a krajnic.

Šířka cesty bude do 4,0 m. Odvodnění cesty bude zajištěno trubními propustky nebo kamennými trativody. Odvodnění koruny cesty je navrženo vloženými dřevěnými svodnicemi, svodnicemi vylámanými do skály povrchu anebo jednostranným příčným sklonem koruny cesty.

Část rekonstrukce se bude dotýkat 1. zóny odstupňované ochrany přírody a krajiny. Počáteční úsek upravované cesty se také nachází na území ochranného pásma národní kulturní památky - areálu Pustevny a proto je nutné při provádění rekonstrukce postupovat také v souladu se zákonem o státní památkové péči. V bezprostřední blízkosti rekonstrukce hřebenové lesní cesty se nachází další kulturní památky a to socha Radegasta a kaple Sv. Cyrila a Metoděje.

Dobu rekonstrukce předpokládáme od září 2012 do června 2013 a hodnotu díla cca 6 mil. Kč.

Ing. Jaromír Válek

lesní správce LS Rožnov p. R.

Zlatá hoblina ve Zlatých Horách

Již osmý ročník řezbářského plenéru „Zlatá hoblina“ se uskutečnil ve dnech 11. až 19. srpna 2012 v parku Sanatoria Edel, s.r.o., ve Zlatých Horách.

V letošním roce se plenéru zúčastnilo jedenáct řezbářů s převahou mužů v počtu devíti. Ke škodě věcí zde nebyl žádný zahraniční účastník. Pozitivní změnou však bylo, že řezbáři nepracovali na předem dohodných zakázkách, zcela o své vůli se rozhodovali co z kusu dřeva, který dostanou, udělají.

A nebylo toho málo. Vytvořeny zde byly sochy šaška, římského senátora, golfisty, kánoe,

krokodýla, Pierota a mnoho jiných. Nechyběly zde ani lavice, křesla, velmi zajímavý byl zhotovený funkční včelí úl. Dominantní sochou byl však dřevorubec s pohyblivou hlavou a oběma rukama, v nichž nesl sekeru a láhev.

Většina děl měla již předem určené využití. Tak například kánoe budou sloužit dětským pacientům Sanatoria Edel, s.r.o., ve speleoterapii, včelí úl, vydlabaný z kmene stromu s jednou otevírací stranou zdobenou basreliéfem lidské tváře, bude narozeninovým darem jednomu včelaři, římského senátora

s korbelem piva v ruce obdrží zlatohorský sponzor. O ostatních dílech budou autoři rozhodovat dodatečně.

Ing. Jaromír Latner, CSc.

Práci řezbářů s dřevem mohli návštěvníci sledovat po celou dobu řezbářského plenéru. Viděli, jak se z obyčejného špalku dubového, nebo lipového dřeva najednou stane pěkná socha, nebo funkční úl. A to vše s prožitkem procházky v upraveném parku sanatoria.

Také závěr plenéru se organizátorům ze Zlatohorského nadačního fondu podařil. Oficiální ukončení zabezpečilo vystoupení členů Klubu vojenské historie „C. K. polní myslivci“ ze Zlatých Hor, návštěvníkům byly nabídnuty slovinské speciality z grilu a celým večer zněly parkem tóny živé hudby.

Jak organizátorům, tak i sponzorům osmého ročníku řezbářského plenéru ve Zlatých Horách patří uznání.

Trojstátí – místo na pomezí Čech, Bavorska a Saska

Jedním z míst, na kterých se stýkají hranice tří zemí, leží v Ašském výběžku nedaleko městečka Hranice. Pokud se sem vydáte pěšky nebo na kole, určitě nebudete litovat. Čeká vás výlet půvabnou krajinou, která má za sebou bohatou historii.

Vyrazit můžete třeba po naučné stezce osazené sedmi informačními tabulemi o místních přírodních a historických zajímavostech. Stačí se vydat Masarykova náměstí v Hranicích po červené turistické značce do osady Trojmezí a odtud dále až na trojstátí Čech, Bavorska a Saska.

Zde najdete historické hraniční kameny z roku 1844 s označením D/S (Deutschland Sachsen),

D/B (Deutschland Bayern) , C (Česko) s číslem 1/1 . O pohodlné místo k odpočinku pro výletníky, kteří na Trojstátí doputují, se postarala Lesní správa Františkovy Lázně.

V roce 2011 zde vybudovala z prostředků Programu 2020 dvě kryté lavice, povalový chodník a dřevěný můstek přes říčku Rokytnici, vlévající se v Německu do řeky Sály. V křišťálově čisté vodě Rokytnice můžete při troše štěstí pozorovat kromě pstruhů i vzácné druhy živočichů – perlorodku říční, mihuli potoční, mníka jednovouseho či vranku obecnou.

Pokud se nabažíte kouzla tohoto místa, pokračujte po trase cyklostezky č. 2058 do Pastvin. Cestovat budete pohodlně po trase bývalé “železné opony”. Na křižovatce v Pastvinách odbočte na cyklostezku č. 2057 a pokračujte přes rybník Dolíška zpět do Hranic.

Na Valchu pěšky i na kole

Přírodní park Valcha byl vyhlášen v r. 1980 na lesním celku jižně od městyse Stráž z důvodu cenných přírodních zajímavostí. Zdejší lesy jsou převážně ve správě Lesní správy Přimda.

Název přírodního parku je zároveň místním názvem malebné osady, která se na jeho západním okraji nachází. V minulosti se zde „valchovala“ (upravovala plstnatěním) vlna, ze které se pak vyráběla i dnes oblíbená látka Loden. Po této činnosti zde dodnes zůstal zachován kamenný překlad přes potok, který se při valchování používal. V osadě je možno si prohlédnout kostelík Nejsvětější trojice.

Lokalita je tvořena pěti lesnatými kopci – Pískovým vrchem (579 m n. m.), Ptačím vrchem (534 m n.m.), Homolí (579 m n. m.), Homolkou (509 m n. m.) a Hamerským vrchem (493 m n. m.). Hlavní horninou je porfyrická žula, která se nad povrchem vyskytuje v podobě typických mrazových srubů, jichž si návštěvník všimne na první pohled.

Zdejší původní lesní porosty byly v minulosti nahrazeny kulturními lesy, ale jedná se opět především o borové porosty s příměsí dubu. Poslední pravděpodobně původní borový porost je vyhlášen přírodní památkou. Lokalitou protéká přirozeně meandrující Čankovský potok, v jehož okolí jsou romantická zákoutí. Botanicky zajímavé jsou zdejší mokřady a lesní rybníčky. Je zde možné nalézt dáblik bahenní, vemeník dvoulistý, krušník široolistý nebo vachtu trojlistou. Na obloze můžete zahlédnout kroužícího luňáka hnědého, při troše štěstí i orla mořského.

Přírodní park Valcha je přístupný ze Stráže po žluté značce KČT, lesní cesty jsou pohodlně sjízdné na horských nebo trekových kolech. Pro zpříjemnění pobytu zde Lesy ČR v rámci Programu 2000 vybudovaly a udržují několik odpočinkových míst.

Dopoledne s LČR v Oboře Žleby

V sobotu 4. srpna 2012 byla Lesní správou Nasavrky uspořádána především pro děti a mládež již tradiční akce „Dopoledne s LČR v Oboře Žleby“.

Po úvodním hudebním vystoupení na lesní roh a zahájení v 10 hodin se děti většinou v doprovodu rodičů, dědů a babiček vydaly na připravenou naučnou trasu, kde na šesti stanovištích poznávaly stromy, zvířata našich lesů, krmiva pro lesní zvěř a další přírodniny. Pokoušely se sestavit logické skládačky, trefit míčkem medvěda nebo pohyblivý terč jelena ze

vzduchovky. Každý si mohl vyzkoušet střelbu z luku, prohlédnout si mysliveckou expozici, seznámit se se základními zásadami boje proti kůrovci či jen s malými dětmi nakrmit stádečko kamerunských koz. V expozici CHKO Železné hory děti rýžovaly zlato a zkoušely zhotovit sádrové odlitky škeblí a stop. Velkému zájmu se těšila profesionálně zvládnutá ukázka lesní těžby a přibližování dříví koněm.

Za svou aktivitu dostalo každé z dětí malý dárek. Před půl jednou bylo připraveno losování účastnických listů o ceny a vzhledem k drobnému dešti zkrácený výklad o bílé jelení zvěři spojený s jejich krmením. Dobře připravené ukázky výcviku dravců spojené s výkladem o problematice sokolnictví byly posledním bodem programu, který byl závěrečným troubením Halali ukončen.

Počasí nakonec přece jen vydrželo a připravenou trasou prošlo většinou v doprovodu dospělých 235 dětí. Akce byla velmi kladně hodnocena a Lesní správa Nasavrky ji plánuje příští rok již popáté zopakovat.

Riegrova stezka opět ožila

Uzavřené údolí, příkré svahy, nesoudržná půda i podloží, chybějící cesty, řeka, chráněné území - lesnický jedno z nejtěžších míst na lesní správě Jablonec nad Nisou, turisticky naopak velmi oblíbené

údolí řeky Jizery mezi Semily a Spálovem. Po více než půl roce se podařilo zvládnout obtížný terén turistické cesty a provést její opravu tak, aby mohla opět přivítat návštěvníky.

Turistická stezka, pojmenovaná po nejslavnějším Semilském rodákovi Dr. F. L. Riegrovi, vede po pravém břehu řeky Jizery v úrovni hladiny i stěně údolí. Nejzajímavější úsek mezi Bítouchovem a Podspálovem měří 3,5 km. Podél trasy jsou rozmístěny tabule naučné stezky. Souběžně ve vyšší části údolí vede Kamenického stezka s vyhlídkou – Kočičí skálou. Riegrova stezka je určena pouze pro pěší.

Historie stezky se začala psát v roce 1870, kdy majitel textilní továrny v Bítouchově nechal rozšířit úzké údolí na Semilské

straně odstřelem. Původní soutěska o délce 80 m měřila v nejužším místě přes metr a dala se přeskocit. Vyřešil tak problém se záplavami továrny při velké vodě, která nestačila úzkým místem protékat.

V roce 1909 vybudoval Klub Českých turistů trasu stezky a v místě bývalé soutěsky visutou lávku o délce 77 m, která vede 5,5 m nad současnou vodní hladinou. K technickým zajímavostem údolí patří čtyři železniční tunely o celkové délce 743 m a vodní elektrárna v Podspálově, vybudovaná v letech 1921-1926, s náhonem o délce 1 300 m. Součástí elektrárny je hráz v původní Bítouchovské soutěsce, díky které vznikla zajímavá skalní přehrada.

Na sklonku roku 2011 došlo na „Riegrovce“ vlivem eroze k sesuvu půdy, při kterém byla stržena polovina šířky cesty. Pro obtížnou průchodnost poškozeného místa i možnost dalších sesuvů v okolí i ohrožení turistů byla stezka od elektrárny Bítouchov od 1. ledna 2012 uzavřena. Město Semily

instalovalo ke vstupu výstražnou tabuli a informovalo o možném zranění a vstupu pouze na vlastní nebezpečí a požádalo turisty o respektování zákazu.

Vzhledem k obtížné přístupnosti místa, kdy veškerý materiál musel být dopraven po lávce nad Bítouchovskou přehradou, bylo zvolení vhodné technologie velmi složité. Stejně tak nalezení odborné firmy, která by opravy provedla. Proti původnímu záměru výstavby opěrné zdi byla nakonec zvolena sanace svahu a výstavba lávky přes poškozené místo. Výběrové řízení na zhotovitele rozsáhlejších oprav se nepodařilo zdárně ukončit pro nízký zájem firem. Proto první fáze opravy proběhla pouze v místě poškození. Do budoucna se však počítá s úpravou stezky i na dalších místech.

Původní odhady mluvily o zpřístupnění stezky na začátku srpna, zejména z důvodu chráněné lokality (přírodní rezervace Údolí Jizery u Semil a Bítouchova), která vyžaduje obsáhlejší stavební řízení. Díky vstřícnosti orgánů ochrany přírody, kterým se podařilo vydat veškerá potřebná povolení ve zkráceném řízení, byly práce zahájeny včas. Prázdninovým výletníkům i nedočkavým turistům tak mohl být předán dárek v podobě dokončené stavby 10. července 2012. Celková cena za opravu poškozeného úseku se vyšplhala na 200 tisíc korun.

Text: Týl Ondřej

Foto: Zajpl Petr